

Perspektiv på sundhed

Sundhed er langt mere end den rigtige medicin, vellykkede operationer og passende træning af skæve rygge. I dag opfatter vi også helbredet i en social sammenhæng. Blandt andet derfor er sundhedsantropologien blevet central, mener antropolog Vibeke Steffen, der var en af de første til at beskæftige sig med sundhedsantropologi på dansk grund.

Af Mette Breinholdt

Skal kræftpatienterne have at vide, hvad de fejler, og kan man sige det til familien uden at sige det til patienten?

Spørgsmål som disse var på spil, da Vibeke Steffen for 20 år siden arbejdede på sit kandidatspeciale i antropologi om kræftbehandling og kommunikation mellem patient og læge.

I dag arbejder hun stadig med sundhedsantropologi som lektor ved Københavns Universitet og har i flere år koncentreret sig om forskning i behandling af alkoholproblemer. Desuden er hun med i styregruppen til masteruddannelsen i sundhedsantropologi, som finder sted både i København og Århus.

I bredere forståelse

Siden Vibeke Steffen arbejdede på sit kandidatspeciale har samfundets syn på læge-patientforholdet ændret sig væsentligt, interessen for sundhed er vokset og langt flere områder af vores liv bliver i dag opfattet som spørgsmål om sundhed.

- Det vi før tænkte som sociale fænomener bliver nu medicinske fænomener. Men dermed kommer problemstillingerne også ind i en sfære, hvor vi synes, vi skal gøre noget ved dem, og så får vi brug for viden, siger Vibeke Steffen.

Set i sammenhæng

- Når sundhedssystemet har behov for at se bredere på sundhed og sygdom, kan man ikke kun anskue et problem medicinsk. Men man kan heller ikke kun se på individet. Man er nødt til at se individet i en sammenhæng. Eksempelvis inddrage familieforhold, samfundsmæssige eller personlige værdier samt relationen mellem patient og sundhedspersonale, siger hun.

Vibeke Steffen pointerer, at antropologiens styrke netop er altid at tænke i sammenhænge, og det er en ny indfaldsvinkel for mange af de studerende på masteruddannelsen.

Bedre kommunikation

Evnen til at se patienten i en større sammenhæng øger også muligheden for at forbedre kommunikationen mellem patient og behandler. Og det er ikke mindst blevet nødvendigt i takt med, at patienterne er blevet mindre passive og sundhedspersonalet mindre villig til at påtage sig den gamle autoritet.

- Når man skal informere folk, er der et behov for at vide, hvad deres forudsætninger, forventninger og interesser er, siger Vibeke Steffen.

Nye synsvinkler

Masteruddannelsen i sundhedsantropologi retter sig især mod sundheds-professionelle, og Vibeke Steffens håb er først og fremmest, at de studerende lærer at se problemstillinger fra et andet perspektiv. At de ikke tager deres syn på verden for givet.

- I antropologisk forståelse er sammenhængen afgørende for, hvordan et problem tager sig ud, siger hun.

Eksempelvis viser et studie af type 2 diabetikere fra Caribien, at det var langt vigtigere for patienterne at kunne deltage i sociale sammenhænge, hvor mad indgår, end at holde en diæt. Dermed var de ikke umiddelbart modtagelige for almindelige kostråd, med mindre rådene blev tænkt ind i den sociale sammenhæng.

Fedt er fint

- Antropologiens tradition for at se på, hvordan mennesker i andre lande lever og forstår deres liv, giver også en god forståelse for, at det man selv tager for givet, ikke er givet i en anden sammenhæng, men kan anskues som noget helt forskelligt. Eksempelvis kan det nogle steder i verden være fint at være fed. Den viden giver mulighed for at se, at interessen for fedme også er et spørgsmål om værdier og de krav, samfundet stiller til folk. Og det kan være værd at tænke over, også i en dansk sammenhæng, siger Vibeke Steffen.